

Józsa Ágnes

Gyuriii!

Kemény György életmű-kiállítás
a budapesti Új Városházi Galériában

„...szobornál, képnél, grafikánál, plakátnál egy a lényeg: hatni tudjon, intenzitása legyen, be kell hogy kapcsolja a nézőt valami-féle vizuális élménybe, valamiféle indulatot kell hogy kiváltson – és ez egy jó plakátra ugyanúgy vonatkozik, mint egy jó képre”

nyilatkozta 1968-ban

A kilencven éves Kemény György kiállítása látható a Városháza újonnan megnyílt galériájában. A bejárat, egy átlagos méretű ajtó, a Gerlóczy utcából nyílik, bent pedig a csoda. A téglafalak fehérre meszelve, a boltíves termek öt helyiséget tagolnak. A falfestés nem újkeletű, mert a Covid idején a városvezetés itt szerette volna elhelyezni a hajléktalanokat – ezért volt a meszelés –, csak nem kaptak rá engedélyt. Az épület maga kórháznak és a kiszolgált hadirokkantak otthonaként épült. Az építkezést Széchenyi György esztergomi érsek kezdeményezte 1692-ben, s Anton Erhard Martinelli volt a tervezője.

A fehérre festett boltíves termeket nem lehetett üresen hagyni, így most ezek galériának adnak otthont. Az első kiállító Kemény György, akit az idősebbek izgalmas plakátjairól és rajzairól ismerhetnek, a fiatalabbak pedig színesen izgalmas digitális képeiről. A Magyar Képzőművészeti Fő-

iskolán Gábor Pálnál tanulta a tervezőgrafikát, s a művészetről a legtöbbet Barcsay Jenőtől. Diplomát 1961-ben szerzett.

Az alkalmazott grafikusnak az a dolga, hogy plakátokat, katalógusokat, könyveket tervezzen. Az annó divatos utcai hirdetőoszlopokon – ahol a színházi- és moziműsorokat is hirdették – sok-sok plakátot láthattunk tőle. A látványviláguk általában sokkal merészebb és frissebb volt, mint a kor általánosságban vett vizuális

szemlélete. A műfaj őrzött még valamit abból a lendületből, amit a jeles magyar elődök még a tízes években szabtak meg.

Az igényes látványok közül is kitűntek Kemény György munkái, különösen 1963 után, amikor – köszönhetően neki – a pop-art is megjelenhetett az utcákon. Történt ugyanis, hogy az ifjú grafikus Párizsban meglátogatta egykori mesterét és mentorát, az 1956-ban Párizsba emigrált Gábor Pált. Ott, a fény városában járva-kelve a budapestitől teljesen eltérő világgal szembesült. A Galerie Sonnabend raktárajtaján bepillantva az amerikai pop-art meghatározó – Jasper Johns, Roy Lichtenstein, Claes Oldenburg, Robert Rauschenberg, Andy Warhol – alkotásait láthatta meg, s rádöbrent ez az ő világa.

Hazatérve egyre merészebben alkalmazta ezeket a stílusjegyeket, s az évtized végére a legjelentősebb grafikusok egyike lett. Művészete rokonságot mutatott a korszak nemzetközileg is elismert grafikusainak munkáival. Nem az itthoni korszakhoz igazodott. Magáévá tette azt az Andy Warhol-féle gondolatot, hogy bizonyos nézőpontból nincs különbség az értékes vagy a tömegáru között. Ő nem a galériáknak dolgozott, hanem az utcának, szélesebb tömegeknek és főleg a saját örömére.

Ugyan a pop egy történeti korszak volt, de szemléletében ott rejlett egyfajta örökkön visszatérő populáris művészet. Kemény a mindenki

másétól különböző fekete kontúros, groteszk vagy harsány színekben pompázó munkáival fejezte ki azt, amit mondani akart. Egyszerre hatott szívre és észre. Olyat akart csinálni, amit mások nem. Pályája a legendás Ipartervesekkel (csak egy-két név: Bak Imre, Jovánovics György, Keresú Ilona, Konkoly Gyula, Lakner László, Nádler István, Szentjóby Tamás, Tót Endre) indult. Ő nem volt tag és kiállító. Ő a katalógusukat tervezte.

A hetvenes évek legelején Kőszeg Ferenc szerkesztő lakásán gyűlt össze a világ jobbítására szövetkezett értelmiség s ekkor született az ötlet, hogy a korszakalkotó, provokatív plakátjairól ismert Kemény György grafikusművész készítsen el egy falfestményt. Így került a nagypolgári lakás cselédszobájába 1971-ben egy különös secco, Kemény György a helyiséget színekbe és formákba varázsoló munkája. Ő megrajzolta a figurák kontúrajait, megjelölte a színeket, a zsíroskenyér-evés után betévedő ifjak pedig színezték. Ily módon született meg a magyarországi demokratikus ellenzék kultikus tárgyi emléke. A popart stílusú festményt a város levédette és itt a kiállításon a másolatát láthatjuk.

Átélt a világháborút, de a szeretett közeg megvédte az életenergiáit. Annyi szeretetet kapott élete első éveiben a szüleitől, hogy az mindmáig kitart. Életigenlő és nyitott, hittel-erővel viszi művészi programját. Folyamatosan kapcsolatban volt, van a kulturális élettel, nemcsak a színházakkal, kiállítási intézményekkel, a popzenével is. Nyitottsága, vidámsága, életenergiája egymás után hozta számára a megbízásokat.

Az alkalmazott grafikai munkásságába nemcsak a színházi, kiállítási és filmplakátok tartoztak. Illusztált folyóiratokat, (kilenc évig övé volt a Színház c. folyóirat címlapja), de katalógusokat, könyveket és lemezborítókat is tervezett. Ő jegyzi az LGT nagy feltűnést keltett és máig

emlékezetes lemezborítóit. Volt kiállítása a párizsi Pompidou-központban (1979), méretre eddigi legnagyobb munkája a 100+1 éves a magyar plakát műcsarnokbeli kiállítása (1986), amelynek koncepcióját, térberendezését, katalógusát és plakátját is ő alkotta. Egyszerre volt játékos és komoly, s ebben nemcsak a ceruza s a toll volt akkoriban eszköze, hanem a videoinstalláció is.

Stílusa mindig alakult és változott. A hatvanas évekbeli, erőteljes pop-art korszaka után (1969-ben konzervdobozokból alkotott egy Konzervatív széket), művei részben a konceptuális irányzat felé fordultak. Felfogásában, módszereiben a sokszorosítás, a különféle felületek s a tömegmédia használata végig ott van. Sokfélét alkotott, sokféle eszközzel, de mindig markánsan. A hetvenes években Rotring-ceruzával, majd filctollal dolgozott, melynek következtében a feketét föl váltotta egy sokkal oldottabb színvilág. A kilencvenes évektől eszközként már használta a digitalizációt. A fekete fehér, szikárabb művei sem nevezhetők száraznak, mert tele vannak viccel, humorral, oldottsággal, szójátékkal. Éles fordulatot jelentett a munkásságában, amikor az utca látképéből szinte teljesen eltűntek a kulturális plakátok, s vele elfogytak az alkalmazotti feladatai. Ekkor váltott, azóta kizárólag digitális, önálló műveket alkot, 2006-tól pedig absztraktokat is. A számítógépes munkáknál is visszatérő, hogy különleges figyelmet fordít a felületekre. A képek újra kiszínesednek, dinamikájuk Matisse papírkivágásait idézik, energiájuk lenyűgöző.

Az is érdekes, ahogy Kemény képei a kiállításon – saját koncepcióját követve – megjelennek. A képek nem eredeti művek, hanem nyomatok egyforma méretben. Egy kicsit olyan ez a tárlat, mint a belépnénk Kemény fejébe, a gondolataiba. A művek majdhogynem lebegnek a boltívek alatt, és ahogy

ezek a különböző motívumok vagy stíluselemek megjelennek, olyan mintha egy labirintusban járva bolyonganánk. Többségében az újabb alkotásait láthatjuk, izgalmas installációval a térben. Ez az életműkiállítás egyszerre önvallomás és látványösszegzése az elmúlt évtizedeknek. De akár új, akár régi munkákról van szó, mindegyikből átsüt a frissesség és az életerő.

„Ha valaki egyszer megírná a „nemzetközi pop-art” történetét a hidegháborús plakát-

művészet felől olvasva, kétségkívül Kemény György lenne az elbeszélés egyik kulcsfigurája” – állítja Fehér Dávid.

*GYURIII! – Kemény György-életműkiállítás
az Új Városházi Galériában augusztus 30-ig.*